

ximitat en el color, si judiquem pels noms cast. *verdaza* i ll. *citrinella*. Eiv. «*verdaleta*: higo pequeño» (PzCabrer.); ocell (BDC VIII, 98). *Verdall*. *Verdalós*, ortografia divergent de *verdelós* (infra).

Verdanc [1507] «*verdanc* del assot», Busa-N., s. v.; «*cardenal del verdanc*, colp: livor, vibex», id. (San. 2 II, 6.68); «matar lo chic ab açots ---; les cinglades: hic ictus; los *verdancs*: vibex; les blauures: liuor», OPou (ThPu., 178); «*verdanc*: cardenal, señal que dexa el golpe en alg. parte del cuerpo --- y forma color cárdeno --- el pellizco fuerte de *blauran*», CROS, 1764, definició que passa a Sanelo I, 20r, Lamarca etc. Alsina Bofill corregeix així la definició de la *Gr. Enc. Cat.*: «equimosi o taca per extravasació de sang, però sempre per contusió, mentre que *blau* o *morat* poden ser traumàtiques o espontànies (*Ann. Med. Ac. Ci. Mèd.* LXVIII, 687). No ho asseguraré però crec que no hi hagué malentès (trasllat femàntic ribag.) quan a Bono em definiren *berdán* com 'minova' (1957).

En efecte no és menys viu en cat. or. que en val.: el *DAG*. l'hi cita en un dicc. del S. XVIII i en les obres narratives d'AntBofarull i Vidal Val.; «—Llensa 'l ferro, covart! --- que 'm barallaré sens' eyna, y 't vull omplir la cara de pilotets de *verdancs*!», EmVilanova (O. C. II, 153); «tinc fama de divertit y --- a còpia de dir'm'ho, m'han fet tornar agut y maliciós, y a cada escomesa irònica haig de tenir una contesta sobtada, amanteta, que fibli y marqui *verdancs*», id. Si n'hi ha una variant olotina en *-enc* o no, no en podem estar segurs: «comensaren a destapar sos *verdenchs* y nyanyos, arreconant draps y venes»: car fa por que això sigui una err. tip. en *Sang Nova*, de MmVayreda (IV, § 9, 302), car en *La Puny.*, XVI, es llegeix: «allargava per tota resposta les mans i alçava els peus, mostrant al seu acusador --- les horribles masegades i *verdancs*, senyals punyentes del seu captiveri ---», però és veritat que l'ed. de la 2.ª novel·la fou pòstuma. *Verdenc* només seria 'verdós' *AlcM*, que ho recull a Bonansa, Castelló de la Plana, Mallorca i Eivissa.

El mot s'estén fins a domini aragonès, en part alterat fonèticament (mer fenomen inductiu o contaminació, p. ex. la de la família de VIRGA i VIRGULTUM): *berlanco* o *berganto* «cardenal, señal o hinchazón que deja el látigo» (DMPeralta, 1840), *Sogorb berdanco* o *berganto* «cardenal» (Torres Fornés) (cf. la variant *verdunc* de *verduc* en l'altra acc. de *verdanc*).

D'altra banda el mateix mot designa un tany o vareta, amb els quals la filiació semàntica des de *verd* es transparenta més clara. D'aquesta acc., és veritat, no en tenim assenyalament sinó en terres bal. i val. Ja en CROS: «renuevo un ramo tierno de arbutco o planta» (> Sanelo etc.), i en aquest sentit l'emprà EValor en les seves rondalles del Migjorn val. Com a mall. ja el dóna el *DAG*. com a «rebotell, verga que naix a la soca dels arbres», afegint-hi amb aires etimològics «verga amb què es pega». Segui com vulgui, també em consta aquest sentit per altres bandes: a Felanitx m'explicaven els joncs com «*verdenkés*s prims quan hi ha algo embassada» (1964); i un eivissenc: «maig, encara més bell / amb la malenconia; / ver-

dancs i resplendors per a un cel elevat», Villangómez (*La Miranda*, 47). En fi, cf. BDC III, 113; IX, 68; XIV, 68; XVIII, 313; *averdancar* i *averdancament* (Escrig 1851); *enverdancar*. *Verdancada* val. (Escrig 1851) i mall., aquí amb variant popular *verdangada* («L'Ignorància», *DAG*).

Verdaguejar Valls (*AlcM*), però l'ortografia és *verdeguejar*, que Escrig 1851 porta com «mostrar alg. c. en sí el color verde»; «el riu Vinalapó --- per aquells arre(d)ó(s) ha 'y algunes casetes de recreo y *verdegueja* la terra», *Canyissaes*, 29. *Verdessegar* 'segar verd', 'fer-se malbé un projecte perquè encara no era madur' (PnaVic i Verdager, *DAG*) s'hauria de grafiar + *verdassegar*, perquè encara que hom hi hagi fet relació a la sega, morfològicament no s'explicaria, però és derivat de *verdàs* 'molt verd, poc madur' («*verdaç*: s'aplica al vi verd fet de raïm que no ha madurat prou al cep», *DAG*). *Esverdegassat*. *Verdatxo* «verde bajo, mineral usado en las pinturas» grafiat *verdaio* per Escrig 1851, però més aviat deu ser val. de tradició mossàrab que cast. (*verdacho* li atribueix ell), vista la gran tradició pictòrica val.

+*Verdatge*: «verdor: abundància de branques i fulles verdes, ex.: *el verdatge de l'horta*» Segrià (JBXuriguera, 1964).

Verdor [Llull, *A. Dem.* 299, S. XIV, *Boeci*, V. la cita a *verd* 'no madur'], *DTo.* 1670; Belv., Lab. etc.; «Al Maig per plantar-hi demana un roser, / València, a tes hortes *verdor* d'esmeralda, / y a ton cel dosser», *Alt.* IX (*Balada de Mall.*, v. 15). «Per un camí que hi ha tot a vora vora del Bidasoa --- rumbejant de *verdor* ---», Coromines (*Presons Im.*, 211). «Una vall, una vall, he deixada endarrera, / amb les cases enmig la profunda *verdor*, / on l'amor assolit, / tendrament persevera, / sentint l'aigua que cau en uns camps d'abundor / ---», Carner (*Excelsior*, v. 2); i V. supra la cita de Maragall; *verdorina* maestr. i dissim. *verdolina* planta val.

D'aquí es derivà primerament *verdorós, i en forma paral·lela a *temeròs*, *valeròs* (< *-orós*), en resultà primer *verdolós* amb dissimilació de les consonants, i *verdelós*, de les vocals, o *verderós* (ribag. *AlcM*) amb aquella només. Encara que no registrat en el *DFa.*, *verdelós* és d'ús bastant general; en cat. central estic segur d'haver-lo sentit molt en el Maresme etc. i a Bna. mateixa, amb el matís de 'mig verd, a penes verolant', també mig cobert de verda brotada.

En literatura els primers escriptors que l'usaren foren, simultàniament, Coromines i la Víctor Català: «fins a Ridorta hi havia --- mitja horeta --- y ja feya cinc quartaços que caminaven, quan vegeren negrejar el campanaret del poble dalt del turó *verdelós*», *Solitud*, 5.4f.; en l'autògraf Coromines havia posat *verdoloses*, però ho imprimí en la forma dissimilada, en «al arribar a la passera de pedres *verdeloses*, ella, que tenia por de caure a l'aigua a davant meu, va recular tota roja d'innocenta vergonya» (*Hores d'Amor Serenes*, I, 28); «De cent en cent i de cinquanta en cinquanta, asseguts per companyies sobre el fenc *verdelós*, menjaren tots i s'atiparen» (*Vida Austera*, 194.8);